

VREUGDEVUREN.

Wonderlijk is het vuur. Van al het niet-levende staat het het dichtst bij het leven. 't Is een scheikundige verbinding van verschillende stoffen, en dat in snel tempo, onder ontwikkeling van warmte en licht, zeggen ons de natuurkundigen, maar voor ons onmiddellijk, onberedeneerd besef is het vuur iets levends. Vroolijk of verheven, dat hangt meest af van den omvang; verschrikkelijk ook, maar dat is toch weer een opmerking van het berekenende verstand, dat oog heeft voor de schade. Voor ons gemoed alleen is het vuur altijd schoon, hetzij we letten op een vuurtje, door jongens gestookt, hetzij we staan bij den brand van een groot gebouw.

Innig mooi is het haardvuur, en het is jammer, dat we dat bijna altijd wegstoppen in een kachel. 't Is zoo echt huiselijk, dat vuur van turf en hout onder den wijden, hoogen schoorsteen, waarin de rook opwarrelt en soms de vonken stuiven. Die knappende, spelende, dartelende vlammen, in allerlei richting opslaaiend, allerlei vormen aannemend, geen twee seconden gelijk blijvend, zoodat het nooit verveelt, nooit eentonig wordt. Dat moet ge vooral hebben op een donkeren winteravond, wanneer buiten de koude regen tegen de ruiten slaat en de wind in den schoorsteen huult. En dan moet de lamp niet aangestoken worden, maar het licht van het vuur moet het vertrek verlichten en spelen langs de wanden en langs de meubelen. Wie dat tooneel uit zijn kindsche dagen in zijn geheugen bewaart, denkt er altijd aan met weemoedig verlangen.

Maar dan is het ook te verstaan, hoe te allen tijde de blijdschap van een volk zich uiting heeft gezocht in een vreugdevuur. Ook een vuur van hoog vlamvende en rookende brandstof, maar dan in de open lucht, in het vrije veld, waar de wind er in werken kan, zoodat de vlammen sterker nog bewegen dan zij in het haardvuur kunnen doen. Ook dat natuurlijk in den avond, en dan er omheen de feestvierende bevolking van het dorp, één in zijn vreugde.

Hier te lande zijn die vreugdevuren zoo oud als onze geschiedenis. Onze Germaansche voorouders brandden ze op hun jaarlijksche natuurfeesten, die tegelijk godsdienstfeesten waren. In het hartje van den winter, wanneer de dagen weer beginnen te lengen; bij het aanbreken van de lente; in het langst van de dagen, en eindelijk bij het inzamelen van den oogst, wanneer de natuur zich ter rust begeeft. Het eerste was het grootste, het Joelfeest, waarbij het joel, het wiel, d. w. z. het zonnewel vereerd werd. Bij het tweede werd de godin der lente, Ostara, verheerlijkt. En het is merkwaardig, hoe de namen uit de Heidensche oudheid nog niet verdwenen zijn. Het Kerstfeest heet in het Skandinavische Noorden overal Joelfeest, Paschen heet bij de Duitschers Osternfest, en beide namen zijn ook nog in Engeland bekend.

En wij hebben nog als herinnering de Paaschvuren, en in sommige streken de St. Jans- of Midzomervuren, terwijl het herfstvuur nog hier en daar zich laat zien in de fakkels van Sint-Maarten. (11 November.) Meest algemeen echter zijn de Paaschvuren. In Drente trekken tegen Paschen de kinderen rond om te vragen: Hè je ook olle kōrven en olle manden, Dai wie Poaske-Moandag branden? En zoo wordt allerlei waardelooze brandstof bijeengebracht en op het bepaalde uur ontstoken. Wie Paasch-Moandag-avond door die streken spoort, ziet op tal van plaatsen de vlammen der vreugdevuren, die daar gebrand hebben elk jaar opnieuw, twintig eeuwen lang, van de Heidensche tijden af, door de Roomsche tijden heen, tot de Protestantsche toe, om te getuigen, dat ze niet in de ziel van het volk offervuren zijn, afgodsfeesten, maar eenvoudig uitingen van vreugde over den terugkeer van de lente, waaraan het Heidendom een godsdienstig tintje gaf.

Inderdaad, wanneer iets een uiting van vreugde kan zijn, dan is het het vuur. Zeker, vlaggen doen het ook. Een straat in vlaggentooi wekt ook op; bloemen en groen geven ook een vroolijken indruk. Wie zich onze steden herinnert in 1898, weet nog wel, hoe aanstekelijk dat alles werkte, en hoe onze blijdschap gevoed werd door het feestelijk aanzicht onzer straten. Maar toch, het vuur moet er eigenlijk bij. Al is het maar een illuminatie.

Toen dan ook nu tien jaar geleden Prinses Juliana geboren werd, heeft tien dagen later de feestvreugde zich uiting gezocht in een lichtstoet, een stoet van allen, die maar met lampions wilden komen. Dat was toch in allen gevalle het licht van het vuur, al was de gloed afwezig.

Ten slotte heeft de mensch dan toch het licht lief. Wanneer we feestelijk gestemd zijn, steken we vele lampen aan, als om te kennen te geven, dat de mensch naar zijn oorsprong een kind des lichts is. Helaas! de mensch heeft in zedelijken zin de duisternis liever gehad dan het licht; hij haat zelfs het licht, omdat hij vreest, dat zijn booze werken openbaar zouden worden. En toch toont de mensch, ook de gevallen mensch, telkens weer zijn oorspronkelijke aard en zijn eigenlijke bestemming, wanneer hij zijn lampen ontsteekt en zijn vreugdevuren brandt. Die lampen, die vuren zijn een getuigenis.

En ze worden ontstoken niet enkel op de vaste tijden der aarde, op de natuurfeesten. Ook bijzondere gebeurtenissen dringen tot vreugdevuren. We noemden reeds den lichtstoet van 1909. Toen zijn er ook vreugdevuren gebrand. Onze plaat brengt ons naar de kust van de Zuiderzee op den 30^{en} April 1909. Wij, in Den Haag zagen het 's morgens om acht uur aan de vlag op de toren, dat de verwachting in vervulling was gegaan, en ons uit het Huis van Oranje een Prinses was geboren. De telegraaf, goed geordend en voorbereid, bracht de boodschap in een oogenblik het geheele land door. Overal gingen de vlaggen uit en kwamen de oranjelinten voor den dag, en des avonds brandden op menige plaats de vreugdevuren. Aan de Zuiderzeekust waren het in het bijzonder de teertonnen, die de hooge vlam moesten geven, en daarbij bewezen ze nog een tweeden dienst: de visschers op zee, die met geen telegram te bereiken waren, en toch ook met al hun gedachten in Den Haag vertoefden, kregen op die wijze het bericht, waarnaar ze uitzagen. Het vreugdevuur was meteen een seinvuur.

Dat is nu al tien jaren geleden. Heden is onze Prinses tien jaar. De eerste jeugd is voorbij. Toen haar Moeder tien jaar was, werd ze tot den troon geroepen, al kon ze pas acht jaar later zelf dien beklimmen. Nu heeft haar Dochter reeds dien leeftijd.

En de tijden zijn intusschen zeer ernstig geworden. Verleden najaar zijn vorstenhuizen gevallen, nog eeuwen ouder dan het Huis van Oranje. Habsburg, Wittelsbach, Hohenzollern, oude namen waren het. Maar de ouderdom bleek geen vast fundament te zijn voor den troon. Beter fundament is de liefde van een volk. En toen overal de revolutie uitbrak, heeft het Nederlandsche volk zich met geestdrift geschaard rondom den troon, om het uit te spreken: Wij willen orde, wij willen vrede, en van dien vrede en die orde zien wij het symbool in het Huis van Oranje, in de Koningin en haar gezin — en voor de toekomst in de Prinses, die voor de komende dagen het oude stamhuis vertegenwoordigt. Zoo sprak ons volk zich uit.

Of dat zoo blijven zal? De volksuiting is gewoonlijk hartelijk, maar kan soms ook zeer wuft zijn. Het zou mogelijk zijn, dat oproerige geesten in later tijd de meerderheid van het volk, althans de vuisten-meerderheid op hun zijde kregen en de revolutie ook over Nederland brachten. Er was — en er is nog — ook in Duitschland hartelijke liefde voor het keizershuis. Daarom willen wij het heil van ons Oranjehuis, de toekomst van onze Prinses, niet bouwen op de volksgunst, die spoedig uitgebrand kan zijn als een vreugdevuur, maar we willen God vragen, dat Hij Nederland bewaart onder de regeering van het Huis van Oranje.

A. L.

Naar een schilderij van F. de Jaessen.

EEN VREUGDEVUUR.